

Verslag masterclass Wagnerzang door Annett Andriessen op 30 oktober 2018 in De Nieuwe KHL

door Pieter van den Hout

De voorzitter heet de aanwezigen hartelijk welkom in De Nieuwe KHL, een monumentaal pand aan de Oostelijke Handelskade dat honderd jaar geleden is gebouwd als koffiehuis van scheepvaartmaatschappij Koninklijke Hollandse Lloyd. Kapiteins, bemanningsleden en internationale passagiers kwamen er langs voor koffie, bier of een klein menu. De prachtige achterzaal, waar de bijeenkomst plaatsvindt, biedt een podium aan musici, kleinkunstenaars en verhalenvertellers. Het is de voorlopige stamlocatie voor het genootschap. De ruimte is, zeker voor de Wagnerzang, beter qua akoestiek dan Splendor, de zaal waarin wij de afgelopen jaren bijeen zijn gekomen. Het is overigens de eerste keer dat het genootschap een masterclass organiseert, iets wat de Vereniging Vrienden van de Opera wel al eens deed. De aanleiding om deze avond te organiseren is het Internationaal Vocalisten Concours (IVC) waar de voorzitter Annett Andriessen heeft leren kennen. Annett heeft inmiddels afscheid genomen van het IVC en het genootschap wil graag dat de leden nu ook van haar talenten kunnen genieten. Annett heeft vier zangers uitgekozen aan wie zij aanwijzingen gaat geven hoe zij in gedeelten uit de door hen gekozen Wagneropera's hun zang en interpretatie kunnen verbeteren. De zangeressen en zanger zijn achtereenvolgens Leonie van Rheden, Matthijs Schelvis, Helena Koonings en Esther Kuiper. Leonie is een oud-stipendiate en Helena heeft een stipendium voor 2019 of 2020 aangeboden gekregen als prijs voor haar optreden tijdens het recente IVC. Alle zangers worden begeleid door Gilbert den Broeder aan de vleugel. Voordat de masterclass begint heet de voorzitter ook de niet-leden in het bijzonder welkom. Hij nodigt hen uit om aan het einde van de avond lid te worden.

Annett Andriessen tijdens de Masterclass

Annett dankt de Wagnerianen voor hun komst. Zij is blij dat de teksten in het boekje staan dat de bezoekers hebben ontvangen. Zij suggereert hen om de teksten de eerste keer mee te lezen en daarna te zien hoe zij ermee aan de slag gaat. We beginnen met de scène van Fricka tegenover Wotan uit *Die Walküre*: 'Wo in Bergen du dich birgst'. De godin Fricka is de hoeder van het huwelijk en is woedend dat Siegmund en Sieglinde als broer en zus met elkaar gaan. Leonie van Rheden zingt de passage, waarna Annett er onder meer op wijst dat een moeilijkheid van het stuk is dat het in een overgangsligging ligt, ook als je wat hoger gaat wil je diepte in je stem houden. Annett wijst op het grote belang

om dynamische verschillen hoorbaar te maken, waarmee je alle emoties naar buiten laat komen. Overigens benadrukt zij het belang om niet te vertragen, het stuk staat of valt bij het tempo. Daarnaast moet je streng zijn, niet droevig, leg vooral geen zelfmedelijden in je interpretatie. Intoneer bij de vele chromatische passages in het stuk ruim als je naar boven gaat en maak de stappen naar beneden voor het gevoel kleiner. Kijk ook goed waar je in de passage ontspanning kunt vinden en ben je bewust van je stemming. In het algemeen geldt dat je meer legato moet zingen en meer vooruit moet denken wat je gaat zingen.

Vervolgens zingt Matthijs Schelvis uit *Tannhäuser* Wolframs aria 'O du, mein holder Abendstern'. Annett wijst erop dat het recitatief voorafgaand aan de aria vreselijk mooi is, maar daarin is het wel van belang om het tempo constant te houden. Realiseer je waar de akkoorden komen, probeer te horen waar het naartoe gaat. Als je de accenten zoekt in de zin, kan je gemakkelijker aan het einde van de zin komen. Verder moet je niet te zacht worden, je loopt dan op eieren en kan geen kant meer op. Al staat

Annett met Leonie van Rheden

er drie keer p, begin gewoon op mp of misschien zelfs mf. Daarna kan je altijd nog terug in je dynamiek en daarin dus meer nuances aanbrenge. Als je zacht zingt moet je je overigens ook heel bewust zijn welke spieren je inzet. Zo geef het tapijt van je techniek je de mogelijkheid om uit te voeren wat er staat.

Na de pauze zingt Helena Koonings uit *Lohengrin* Elsa's droom 'Einsam in trüben Tagen'. Annett wijst erop dat Helena eigenlijk niet van plan was om Wagner te gaan zingen. Zij is blij dat Helena het toch heeft gedaan. Het resultaat mag er zijn. Zij wijst erop dat je de aria langzaam kunt nemen, maar dat dit neigt naar nog langzamer. Het is daarom van belang om tempo te houden.

Tot slot zingt Esther Kuiper de scène uit *Götterdämmerung* waarin Waltraute zingt tot Brünnhilde: 'Höre mit Sinn'. Annett vindt het echt een passage voor Esther. Zij wijst erop dat het slot misschien wat warmer kan zijn, het moet helemaal legato klinken in de akkoorden. Het heeft ook een andere harmoniek dan het gedeelte daarvoor. Verder is van belang om niet de steun te verliezen in een lange grote lijn en om ontspanning te vinden bij grote uitbarstingen. Tot slot roept Annett alle zangers naar voren: dat wordt wat, echte Wagnerzangers hebben we gevonden!

De voorzitter bedankt de zangers, maar het belangrijkste vindt hij dat zij zelf ook een goede avond hebben gehad met zo'n coach als Annett. De zangers krijgen een bos bloemen, een vertaling van Wagnerschriften van Philip Westbroek en een cd van Camiel Boomsma. Ook bedankt de voorzitter Gilbert den Broeder, de pianist-begeleider, aan wie hij ook een boek geeft. Vervolgens dankt hij Annett Andriessen voor wat zij voor het genootschap betekent. Het genootschap heeft geld kunnen vrijmaken voor een prijs op het IVC, de Wagnerprijs van Nederland, maar de vraag was natuurlijk of dat zomaar kan, zoveel aandacht voor Wagner. Het genootschap is blij dat Annett de uitgifte van deze prijs heeft doorgezet. Wij kunnen daardoor langere tijd Wagner laten horen. Het IVC is daarvoor een geweldig platform. Annett reageert daarop dat het IVC Wagnertalent probeert te ontdekken. Daar het om ontdekken gaat zijn de zangers niet zo kwetsbaar.

De voorzitter is er trots op dat een Nederlandse zangeres, Leonie van Rheden, het tot de halve finale op het IVC heeft gebracht. Ook Annett krijgt een Wagnervertaling en daarnaast een prachtige sjaal. Tot slot dankt de voorzitter Wiebke Göetjes, die een belangrijk aandeel had in de voorbereiding van deze avond. Na enkele huishoudelijke mededelingen sluit hij de avond af.

V.l.n.r. Gilbert den Broeder, Matthijs Schelvis, Leonie van Rheden, Annett Andriessen, Helena Koonings, Esther Kuiper en Leo Cornelissen.